

ERKEN YAŞTA EVLİLİK YAPMIŞ KADINLARIN EVLİLİK DENEYİMLERİ ÜZERİNE NİTEL BİR ARAŞTIRMA

A QUALITATIVE STUDY ON THE MARRIAGE EXPERIENCES OF WOMEN WHO MARRIED AT AN EARLY AGE

Aslı Sude KARPUZ
Social Worker

ORCID: <https://orcid.org/0009-0002-6045-3821>

aslisudekarpuz@gmail.com

Bülent ŞEN

Assoc.Prof.Dr., European University of Lefke, Northern Cyprus

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1752-1876>

bsen@eul.edu.tr

Received: October 09, 2024

Accepted: December 17, 2024

Published: December 31, 2024

Suggested Citation:

Karpuz, A. S., & Şen, B. (2024). Erken yaşta evlilik yapmış kadınların evlilik deneyimleri üzerine nitel bir araştırma. *International Journal of Su-Ay Development Association (IJOSDA)*, 3(2), 92-110.

Copyright © 2024 by author(s). This is an open access article under the [CC BY 4.0 license](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/).

Öz

Erken yaşta yapılan evlilikler dünyanın çeşitli yerlerinde olduğu gibi Türkiye’de de görülen toplumsal sorunlardan biridir. Erken yaşta evliliklerin en belirgin ve doğrudan sonuçlarından biri, çocukların eğitim süreçlerinin kesintiye uğramasıdır. Bu sorunlardan en çok etkilenen erken yaşta evlilik yapmış kadınlar ile bu çalışma sürdürülmüştür. Erken yaşta evlenmiş olan kadınlarda, evliliğe nasıl karar verildiği, evlilik süreçleri, yaşanan sorunların neler olduğunu anlamak araştırmanın amacını oluşturmaktadır. Nitel araştırma yönteminin kullanıldığı bu araştırmanın çalışma grubu değişik yıllarda erken yaşta evlenmiş on beş kadındır. Araştırmada verilerin toplanabilmesi için geliştirilen yarı yapılandırılmış 20 soru ile derinlemesine görüşme yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın veri analizinde tematik kodlama yöntemi kullanılarak araştırma bulguları bölümünde toplamda 130 kod, 26 kavram tespit edilmiş ve bu kavramlar gruplandırılarak sekiz tema altında toplanmıştır. Yapılan araştırma sonucunda; erken yaşta evlenen kadınların eğitimlerinin yarıda kaldığı, istihdam oranlarının düşük olduğu, ekonomik bağımsızlıklarını kazanamadıkları, görücü usulü ile evlilik yaptıkları, eşlerini evlenmeden önce tanımadıkları, eşleri ile yaş farklarının olduğu, ergenlik döneminde anne oldukları, çocukların bakımında bilgi ve beceri eksikliği nedeniyle genellikle çevrelerindeki diğer bireylerden destek aldıkları, resmi nikahın evlilik gerçekleştikten birkaç yıl sonra yapıldığı, psikolojik açıdan katılımcıların yıprandığı, bir çoğunun eşlerinden ayrılma isteğinin olduğu, erken yaşta yapılan evliliklere karşı durdukları gibi konular tespit edilmiş ve katılımcıların önerileri alınmıştır.

Anahtar Terimler: Evlilik, erken yaşta yapılan evlilik, eğitim, sosyal hizmet.

Abstract

Early marriages are one of the social problems in Türkiye as in various parts of the world. One of the most obvious and direct consequences of early marriages is the interruption of children's educational processes. This study was carried out with women who were most affected by this problem and who had early marriages. The aim of the study is to understand how marriage is decided, marriage processes and the problems experienced by women who have been married at an early age. The study group of this research, in which qualitative research method was used, consisted of fifteen women who were married at an early age in different years. In the research, in-depth interview method was used with 20 semi-structured questions developed to collect data. In the data analysis of the research, a total of 130 codes and 26 concepts were identified in the research findings section by using the thematic coding method and these concepts were grouped under 8 themes. As a result of the research; it was determined that the education of women who married at an early age was interrupted, their employment rates were low, they could not gain economic independence, they had arranged marriages, they did not know their spouses before marriage, they had big age differences with their spouses, they became mothers during adolescence, they generally received support from other individuals around them due to lack of knowledge and skills in child care, their official marriages were held a few years after the marriage took place, the participants were psychologically worn out, most of them wanted to leave their spouses, they were against early marriages. In addition, the suggestions of the participants were taken.

Keywords: Marriage, early marriage, education, social work.

GİRİŞ

Evlilik, insanların yaşamlarını birleştirerek bir aile kurdukları ve birlikte yaşamlarını sürdürdükleri özel bir bağıdır. Evlilik kurumunun önemi sadece bireysel ilişkilerle sınırlı değildir, aynı zamanda toplumsal yapı ve dinamikler üzerinde de derin etkilere sahiptir (Gökçe, 2019). Evliliğin önemi kadar kaç yaşında evliliğin yapıldığı da önemlidir. 18 yaşını doldurmadan gerçekleştirilen evlilikler erken yaşta yapılan evliliklerdir. Bu evliliklerde toplumun kültürel normları önemli bir etken olup erken yaşta yapılan evliliklerin normalleştirilmesine sebep olabilmektedir (Ergöçmen, Keskin ve Kaptanoğlu, 2022). Bu evliliklerin birçok nedeni bulunmaktadır ve bu nedenler toplumdan topluma, hatta aynı toplum içinde bile farklılık gösterebilmektedir (Ayaz, Ayaz, & Soylu, 2012).

Erken yaşta yapılan evlilikler, ulusal ve uluslararası hukuk bağlamında suç olarak kabul edilmekte ve cezai yaptırımlara tabi tutulmaktadır. Bu tür evlilikler, çocukları ailelerinden ve sosyal çevrelerinden uzaklaştırarak, eğitim ve mesleki alanlarda fırsatlarını kısıtlamakta ve aile içi şiddete maruz kalma olasılıklarını artırmaktadır. Bu nedenle, çocukların yaşamlarında çeşitli hak ihlallerine yol açmakta ve çocuk hakkı ihlali ile istismarı olarak nitelendirilmektedir (KADEM, 2022).

Erken yaşta yapılan evlilikler hem kız hem de erkek çocukları üzerinde etkili olmaktadır; ancak, kız çocukları genellikle daha fazla ve olumsuz bir biçimde etkilenmektedir (Orçan ve Kar, 2008). Kız çocukları, eğitim olanaklarından mahrum kalarak okula gitmek yerine evde çocuk veya yaşlı bakımı yapmak ve ekonomik bağımsızlıklarını elde edebilecekleri bir işte çalışmak yerine ev içinde çalışmak durumunda kalmaktadırlar (UNFPA, 2020a).

Erken yaşta evliliklerin en belirgin ve doğrudan sonuçlarından biri, çocukların eğitim süreçlerinin kesintiye uğramasıdır. Eğitim, bireylerin kişisel ve profesyonel gelişiminde kritik bir rol oynamakta ve toplumsal ilerlemenin temel taşlarını oluşturmaktadır. Eğitim fırsatlarından mahrum kalan çocuklar, gelecekte iş bulma ve ekonomik bağımsızlık sağlama konusunda ciddi zorluklarla karşılaşmaktadır. (Orçan ve Kar, 2008). Kız çocuklarının eğitim ve kariyer fırsatlarına erişiminin kısıtlanması, toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin derinleşmesine ve kadınların toplumsal yaşamda eşit haklar elde etmelerinin önünde engeller oluşturmasına neden olmaktadır (KADEM, 2022; UNFPA, 2020a,b).

Erken yaşta evlenen bireyler, pek çok fiziksel ve psikolojik sağlık sorunu ile karşı karşıya kalmaktadır. Erken yaşta hamilelikler, anne ve çocuk sağlığı açısından riskler taşımakta ve psikolojik sağlık açısından da stres, anksiyete, depresyon gibi sorunlarla karşılaşmakta bu durum sağlık sistemleri üzerinde ek yük oluşturmaktadır (Ayaz, Ayaz ve Soylu, 2012).

Erken yaşta evliliklerin engellenmesine yönelik çeşitli stratejiler ve politikalar geliştirilmiştir. Bu stratejiler arasında eğitim programları, yasal düzenlemeler ve toplumsal farkındalık kampanyaları belirgin bir öneme sahiptir. Eğitim programları, çocuklar ve ailelerin erken yaşta evliliklerin olumsuz etkileri hakkında bilinçlendirilmesini hedeflemektedir (UNICEF, 2020).

Araştırmanın Amacı

Erken yaşta evlenmiş olan kadınların, evliliklerine nasıl karar verildiği, evlilik süreçleri, yaşanan sorunlarının neler olduğunu anlamak araştırmanın amacını oluşturmaktadır. Araştırmanın amacına ulaşabilmek için şu iki ana soruya cevap aranmıştır.

1. Kız çocuklarının çocuk yaşta evlendirilmelerine nasıl karar verilmiş ve süreç nasıl ilerlemiştir?
2. Çocuk yaşta evlendirilmiş olan kız çocuğunun kök ailesi, kurduğu yeni ailesi, evlendiği eşin ailesi ve yakın çevresi ile yaşamış olduğu sorunların neler olduğu? Yıllar içerisinde değişimin hangi yönde olduğudur?

YÖNTEM

Bu çalışmada araştırma yöntemlerinden nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırmalarda yapılan etkileşimli görüşmeler, doğal ortamlarında katılımcılarla sağlanan iş birliği sayesinde bireyler

arasındaki çeşitliliği, toplumsal etkileşimleri ve kültürel bağlamları anlama konusunda araştırmacılara büyük bir olanak sağlar ve ortaya çıkacak temaların ve soyutlamaların anlamlı bir biçimde ele alınmasını mümkün kılar (Creswell, 2015).

Araştırma desenini belirlemek temel olarak “bir çalışma yürütmek için plan yapma anlamına gelmektedir” (Creswell, 2015, s. 49). Erken yaşta yapılan evlilik süreçlerinin ve sonuçlarının anlaşılması amacıyla erken yaşta evlilik yapmış her kuşaktan kadının erken yaşta yapılan evliliklerle ilgili görüşlerinin incelenmesi uygun görülmüştür. Bu sebeple fenomenolojik desen (modeli) kullanılmıştır. Fenomenoloji farkında olunan ama derinlemesine bir anlayışa sahip olunmayan olgulara odaklanmaya imkân vermektedir. Söz konusu olgular da olaylar, tecrübeler, algılar, durumlar ve kavramlar olabilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Ayrıca veriler sınırlı sayıda katılımcıdan elde edilmektedir (Baş ve Akturan, 2013). “Bir fenomenoloji araştırmacısının amacı, incelediği sosyal sürecin/olgunun “ne olduğu”, “nasıl olduğu”, “ne anlama geldiği” ve “deneyimleyenler tarafından hangi ortak anlamlarla temsil edildiğini” anlamaya çalışmaktır” (Çelik vd., 2020, s. 383).

Bu çalışmada Nitel Araştırma Yöntemlerinden olan “Derinlemesine Görüşme” yöntemleri kullanılarak veriler toplanmıştır. “Derinlemesine görüşme, sohbet ya da karşılıklı konuşmaktan farklı bir niteliğe sahip bir veri toplama tekniğidir. Soru sorma ve cevap alma esasına dayanan bir veri toplama tekniği olmasına rağmen bireyin ya da toplumsal grupların inançları, değerleri, kültürel pratikleri, duygu ve tecrübelerini öğrenmek esastır. Ayrıca görüşmelerde birey ya da sosyal grupların yaş, cinsiyet, etnisite, statü, cinsel yönelim, yaşam tarzı, algı, motivasyon, ahlak yapısı ve toplumsal hafıza gibi yönleri ortaya çıkarılabilmektedir” (Morris, 2015).

Bu araştırmada 18 yaşından önce evlilik yapmış bireyler ile onların evlilikleri hakkındaki deneyimleri üzerine çalışılmıştır. Çalışma grubu Kahramanmaraş İli Afşin ilçesinde yaşayan toplam 15 katılımcıdan oluşmaktadır. Toplum içerisindeki kültürel değişimin görülmesi için her yaş grubundan katılımcının araştırmaya katılması önem arz etmektedir. Bu nedenle katılımcıların her yaş grubundan olmasına özen gösterilmiştir. Bu sayede kuşaklar arasında değişen dinamiklerin ortaya çıkarılmasına çalışılmıştır. Görüşme yapılan tüm katılımcılar araştırmaya katılmayı kabul etmişlerdir. Katılımcılar ile yapılan görüşmeler sonucunda her birey diğer bir bireyi araştırmaya katılması için önermiş ve araştırmacı ile görüşmesinde yardımcı olmuştur.

Araştırmanın veri toplama evresinde, araştırmacılar tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. “Görüşme formu yöntemi, benzer konulara yönelmek yoluyla değişik insanlardan aynı tür bilgilerin alınması amacıyla hazırlanır” (Yıldırım ve Şimşek, 2005). Bu form başlangıçta, araştırmacıları belirlediği hedeflere ulaşma ve katılımcılardan ayrıntılı ve zengin yanıtlar elde etme amacını taşıyan 35 açık uçlu soruyu içermektedir. Yarı yapılandırılmış sorular aile danışmanlığı konusunda çalışan iki uzmana gösterilmiş ve onların önerileri doğrultusunda bazı sorular çıkarılmış bazı sorular da birleştirilmiş ve 20 soruya indirilerek son halini almıştır.

Yarı Yapılandırılmış Soru Formu

1. Kaç yaşındasınız?
2. Eğitim durumunuz nedir?
3. Çalışıyor musunuz? Çalışıyorsanız mesleğiniz nedir?
4. Kaç yaşında evlendiniz?
5. Evlilik sürecinizi anlatır mısınız?
6. Erken evlilik yapmanızda etkili olan faktörler nelerdi? (Yoksulluk, anne babanın eğitim durumu, ergenlik dönemi..)
7. Evlilik kararını kim aldı? Evlilik kararı alınırken size danışıldı mı? Bunda ailenizin çevrenizin etkisi oldu mu?
8. Ailenizde sizden başka erken yaşta evlenen var mı?
9. Resmi nikâhınız var mı? Varsa evliliğinizden ne kadar süre sonra yapıldı?
10. Eşinizle aranızda kaç yaş fark var?
11. Eşinizi evlenmeden önce tanıyor muydunuz?

12. Evde kimlerle birlikte yaşıyorsunuz?
13. Evde hangi tür kararlar kime aittir? Siz evde hangi konularda söz sahibi olmanız gerektiğini düşünüyorsunuz? Eşinizin bu konudaki tavrı nedir?
14. Erken yaşta evlenmeniz sağlık durumunuzu nasıl etkiledi? (Fiziksel, ruhsal sağlık, sosyal etkileşim, hamilelik süreci..)
15. Çocuğunuz var mı? Varsa kaç çocuğunuz var? İlk çocuğunuzu kaç yaşında doğurdunuz?
16. Çocuğın bakımı ve sağlıklı gelişimine ilişkin neler biliyordunuz, bu bilgileriniz yeterli miydi? Çocuk bakımı ve yetiştirmede ne gibi sorunlarla karşılaştınız? Yaşadığınız sorunları erken yaşta evlenmeniz ve genç ebeveyn olmanızla ilgisi olduğunu düşünüyor musunuz?
17. Kök ailenizin ekonomik durumu nasıldı? Şu anki durumunuz nasıldır, geliriniz var mı, kendinizin ve çocuğunuzun ihtiyaçlarını karşılayabiliyor musunuz?
18. Evlendikten sonra kök aileniz ile görüştünüz mü? Evet ise hangi sıklıkla görüştünüz?
19. Erken evlenmeniz sizin yaşamınıza etkisi nasıl oldu? Geçmişe dönme şansınız olsa yeniden erken evlenmeyi tercih eder misiniz?
20. Son olarak belirtmek istediğiniz önemli olarak gördüğünüz başka görüş ve öneriniz var mıdır?

Katılımcılara Bilgilendirilmiş Onam Formu imzalatılırken, ses kaydı yapılacağı konusunda detaylı bilgiler verilmiş ve bu konuda katılımcılardan izin alınmıştır. Katılımcılara, görüşmeyi istedikleri zaman yarım bırakabilecekleri veya belirli soruları cevaplamayabilecekleri konusunda özgürlük tanınmıştır. Üç aylık analiz ve değerlendirme süreci boyunca, öncelikle derinlemesine görüşme ses kayıtları çözümlenmiş ve word formatına aktarılmıştır. Katılımcıların gizliliğini sağlamak amacıyla katılımcılar "K" harfi ile kodlanmış ve numaralandırılmıştır (K1-K15). Sıralama yaş grupları dikkate alınarak yapılmıştır. Yapılan görüşmelerin ses kayıtlarının toplam uzunluğu 5 saat 2 dakika 40 saniyedir. Ortalama her bir katılımcı ile 20 dakika 11 saniye görüşme gerçekleştirilmiştir.

Veri Kodlama Süreci, toplanan verilerin incelenmesi ve anlamlı kategorilere ayrılması için araştırmacının yürüttüğü bir süreçtir. Araştırmacı, veri setindeki her bölümün hangi kavramı temsil ettiğini belirlemeye çalışır ve bu bölümlere isimler verir. Bu isimler genellikle bir kelime, cümle veya söz öbeği şeklinde olabilir. Kodlama süreci, veri setini detaylı bir şekilde incelemeyi gerektirir; bu süreçte katılımcıların sıkça tekrarladığı kelimeler veya ifadeler üzerinde odaklanarak anlamı ortaya çıkarmak önemlidir (Baltacı, 2019).

Sonrasında bu notlar üzerinde çalışılmış ve katılımcıların beden dilleri de notların ilgili yerlerine eklenerek görüşme notları defalarca incelenerek araştırmacıların verilere tam bir hakimiyet kazanması sağlanmıştır.

Kategoriler ve temalar, nitel veri analizinin ilk aşamasında keşfedilen kodlardan hareketle belirlenir. Tematik kodlama, bu keşfedilen kodların genel düzeyde açıklanabilmesini sağlayacak şekilde gruplandırılmasını ve ortak özelliklerinin belirlenmesini içerir. Bu gruplama süreci, kodların benzerlik ve farklılıklarının belirlenmesini ve ilişkili olanların gruplandırılmasını amaçlar. Oluşturulan kategoriler daha sonra temaları oluşturur (Baltacı, 2019).

Kavramsallaştırma aşamasında katılımcıların ifadeleri dikkatlice okunmuş, ortak ifadeler belirlenmiş ve bu ortak ifadeler kod olarak tespit edilmiştir. Benzer kodlar gruplandırılarak kategoriler elde edilmiştir. Kategoriler de temalar altında gruplandırılmıştır. Araştırma bulguları bölümünde toplamda 130 kod, 26 kavram tespit edilmiştir. Bu kavramlar gruplandırılarak sekiz tema altında toplanmıştır.

BULGULAR

Araştırmaya katılan kadınların yaşları 29 ile 71 arasında değişmektedir. Katılımcıların yaş ortalaması 43,6 olarak hesaplanmıştır. Bu veri, erken yaşta evlilik yapmış kadınların farklı yaş gruplarındaki deneyimlerini karşılaştırma olanağı sağlamaktadır. Katılımcıların ilk evlilik yaşlarına bakıldığında, kuşaklar arasında büyük farklılıklar olmadığı görülmektedir. En erken yaşta evlenen bireyin ilk evlenme yaşı 15 iken, en geç yaşta evlenen bireyin ilk evlenme yaşı 17'dir. İlk evlenme yaşlarının ortalaması ise 16,3'tür.

Eğitim durumları incelendiğinde, katılımcıların eğitim seviyelerinin genellikle düşük olduğu gözlemlenmiştir. Katılımcılardan ikisi okuma-yazma bilmemekte, biri okur-yazar seviyesinde, üçü ilkokulu terk etmiş, biri ilkokul mezunu, üçü ortaokul mezunu, biri liseyi terk etmiş, biri açık öğretimden liseye devam etmekte, ikisi lise mezunu ve biri ön lisans mezunudur. Bu veriler, erken yaşta evlilik yapan kadınların eğitim olanaklarından yeterince yararlanamadıklarını göstermektedir.

Katılımcıların mesleki durumları incelendiğinde, büyük çoğunluğunun ev hanımı olduğu belirlenmiştir. Katılımcıların kendilerine ya da eşlerine ait hayvanları ve arsaları olduğu belirtilmiştir. Eğitim durumlarının yetersizliği nedeniyle çoğu katılımcının herhangi bir mesleğe sahip olamadığı, sadece bir katılımcının hemşire olarak çalıştığı görülmüştür.

Katılımcıların eşleriyle tanışma durumları incelendiğinde, dokuz kadın eşlerini daha önce hiç tanımadıklarını belirtmişlerdir. İki kadın eşlerinin kuzenleri olduğunu, bir kadın eşinin komşusu olduğunu, iki kadın eşleri ile arkadaş olduklarını, bir kadın ise eşinin abisinin arkadaşı olduğunu ifade etmiştir. Katılımcılardan 12'si görücü usulüyle, ikisi akraba evliliği yapmış ve biri kaçarak evlenmiştir.

Evlenme kararlarının alınmasında aile büyüklerinin etkisi dikkat çekmektedir. Katılımcılardan 11 kadın aile büyüklerinin kararı ile evlendiklerini belirtirken, dört kadın kendi istekleriyle evlendiklerini ve kendilerine ya da ailelerine evlenmek isteyip istemediklerinin sorulduğunu ifade etmiştir. Araştırmaya katılan kadınlardan 11'i, kendi ailelerinde de erken yaşta evlilik yapan kişilerin olduğunu belirtmiştir. Sadece dört katılımcı, ailelerinde erken yaşta evlilik yapan başka kimsenin olmadığını ifade etmiştir.

Bu bulgular, erken yaşta evliliklerin sosyo-kültürel köklerinin derin olduğunu ve müdahale stratejilerinin bu köklere yönelik olması gerektiğini göstermektedir. Sosyal hizmet uzmanlarının, toplumun bu konudaki algısını değiştirmek ve bireylerin kendi kararlarını alabilme yetilerini güçlendirmek için aile odaklı ve toplumsal düzeyde müdahale programları geliştirmesi önemlidir. Aşağıda bu ifadeleri güçlendiren katılımcıların ifadelerine yer verilmiştir.

K2 "Bizimkiler hep küçük yaşta evlendiler."

K3 "Ablam da erken yaşta evlendi. 18 yaşından küçüktü."

K4: "Ablam da erken evlenmiş. Evlendiğinde 14 yaşındaymış."

K5 "Benimle aynı yaşlarda olan kuzenim ve benden bir yaş küçük olan kız kardeşim de erken evlilik yaptı."

K7 "3 kız kardeşimde erkenden evlendi. Biri 14, biri 15 biri de 16 yaşında evlendi. Sade bir tane kız kardeşim 18 yaşından sonra evlendi."

K8: "Ablam da erken evlendi ama o gönlüyle vardı."

K9 "Kız kardeşimde 18 yaşından önce evlendi."

K10 "Benden küçük kız kardeşim de erken evlendi."

K13 "Ablam da erken evlendi. Tanıdıklarımız da erken evlenirdi. Kız 20 yaşadığı zaman evde kaldı derlerdi."

K14 "Üç kız kardeşim de küçük yaşta evlendi. Sadece bir tane kız kardeşim 20 yaşında evlendi."

Tema Çalışmaları

Tablolarda görüldüğü gibi katılımcıların ifadelerinde dikkati çeken anahtar kelime ve kavramlar kod olarak belirlenmiş ve benzer kodlar ortak ifadelerle kodlar sütununa yazılmıştır. Yanlarında parantez

çinde yazılan sayılar benzer kod ifadelerinin katılımcı ifadelerinde ne kadar tekrarlandığını göstermektedir. Benzer kodlar gruplandırılarak kategoriler elde edilmiştir. Gruplandırılan kategoriler de temalar altında toplanmıştır.

Tablo 1. Tema: Evlilik kararında aile ve toplum yapısının etkisi

TEMA	KATEGORİLER (KAVRAMLAR)	KODLAR
		Akraba evliliği (1)
	EVLİLİK KARARINDA SOSYOKÜLTÜREL ETKİLER VE GELENEKLER	Geleneksel evlilik süreci (4) Yerel evlilik tercihi (1) Komşunun aracılık rolü (1) Coğrafi yakınlık (1) Bireysel irade (2) Bilinçsiz karar verme (2) Görüş değişikliği (2) Bireysel irade ihlali (2) Tereddüt (1) Şaşkınlık (1) Hayal kırıklığı (2) Duygusal karşı çıkış (1) Üzüntü (1) Çaresizlik (2) Kızgınlık (1) Korku (1)
EVLİLİK KARARINDA AİLE VE TOPLUM YAPISININ ETKİSİ	KARAR ALMA SÜRECİ VE BİREYSEL TUTUMLAR	Toplumsal normlar (3) Ataerkil aile yapısı (2) Toplumsal cinsiyet rolleri (1) Aile desteği (1) Güven temelli ilişki (5) İhmal (2) Kırsal ekonomi (1) Aileye ekonomik destek (1) Sosyalleşme (1) Eğitimden uzaklaşma (1)
	TOPLUMSAL VE KÜLTÜREL NORMLAR	
	AİLE DİNAMİKLERİ VE DESTEĞİ	
	EKONOMİK VE EĞİTİMSEL FAKTÖRLER	

Tablo 1’de gösterilen kodlar değerlendirilerek; evlilik kararında sosyokültürel etkiler ve gelenekler, karar alma süreci ve bireysel tutumlar, toplumsal ve kültürel normlar, aile dinamikleri ve desteği, ekonomik ve eğitimsel faktörler kategorileri oluşturulmuş ve katılımcıların ifadeleri bağlamında “Evlilik Kararında Aile ve Toplum Yapısının Etkisi” temasını oluşturmuştur.

Tablo 2. Tema: Resmi nikah süreçleri ve yasal koşullar

TEMA	KATEGORİLER (KAVRAMLAR)	KODLAR	
RESMİ NİKAH SÜREÇLERİ VE YASAL KOŞULLAR	RESMİ NİKAHA	Hamilelik sonucu nikah (1)	
	ÇOCUĞUN ETKİSİ	Çocuk sahibi olduktan sonra nikah (5)	
	YASALARIN VE YASAL BOŞLUKLARIN RESMİ NİKAHA ETKİLERİ		Kanun Nedenli Nikah (6)
			Kamusal Nedenli Nikah (3)
			Kanun eksikliği (1)
			Ailede kuma hikayesi (1)
			Nüfusa kayıt sonucu nikah (1)
			Dini nikah (1)

Tablo 2’de gösterilen kodlar değerlendirilerek; resmi nikaha çocuğun etkisi, yasaların ve yasal boşlukların resmi nikaha etkileri kategorileri oluşturulmuş ve katılımcıların ifadeleri bağlamında “Resmi Nikah Süreçleri ve Yasal Koşullar” temasını oluşturmuştur.

Tablo 3. Tema: Evlilik sonrası aile dinamikleri ve duygusal durumlar.

TEMA	KATEGORİLER (KAVRAMLAR)	KODLAR
EVLİLİK SONRASI AİLE DİNAMİKLERİ VE DUYGUSAL DURUMLAR	EVLİLİK SONRASI AİLE YAPILARI VE DEĞİŞİMLERİ	Geniş aile yapısı (17)
		Çekirdek aile yapısı (11)
		Zorunlu kadın otoritesi (1)
	EVLİLİK SONRASI EV İÇİ KARAR ALMA MEKANİZMALARI	Kadın otoritesi (3)
		Erkek otoritesi (7)
		Ataerkil aile yapısı (4)
		Eşitlik (1)
		Demokratik karar alma (6)
	BİREYSEL DENEYİMLER VE DUYGUSAL DURUMLAR	Hayal kırıklığı (2)
		Değersizlik (7)
Çocuk gibi hissetme (1)		
İsyan (1)		
Keder (1)		
Anlayış (1)		
Memnuniyet (3)		
Değer görme (1)		
Özsaygı (1)		
Şartlı kabullenme (1)		

Tablo 3’te gösterilen kodlar değerlendirilerek; evlilik sonrası aile yapıları ve değişimleri, evlilik sonrası ev içi karar alma mekanizmaları, bireysel deneyimler ve duygusal durumlar kategorileri oluşturulmuş ve katılımcıların ifadeleri bağlamında “Evlilik Sonrası Aile Dinamikleri ve Duygusal Durumlar” temasını oluşturmuştur.

Tablo 4. Tema: Evlilik öncesi ve sonrası duygusal ve yaşamsal değişimler.

TEMA	KATEGORİLER (KAVRAMLAR)	KODLAR
EVLİLİK ÖNCESİ VE SONRASI DUYGUSAL VE YAŞAMSAL DEĞİŞİMLER	EVLİLİK ÖNCESİ DUYGUSAL DURUMLAR	Hayal Kırıklığı (4) Pişmanlık (2) Güvensizlik (1) Bağ Kuramama (1) Kararlılık (2) Çocukluk Deneyimi (4) Sonsuz Destek Hissi (1) Artan Sorumluluklar (8) Sorumlulukların Üstesinden Gelememe (2) Baskı (2) Aile Baskısı (2) Çocuksu Hissetme (7) Özlem (2) Korku (2) Hüzün (1)
	EVLİLİK SONRASI DUYGUSAL VE YAŞAMSAL DEĞİŞİMLER	Geniş Aile Yapısı (3) Akran Kıskançlığı (1) Adaletsizlik (1) Adaletin Sağlanması (1) Annenin Kaybı (1) Çocukluk Deneyimini Yaşayamama (1)

Tablo 4’te gösterilen kodlar değerlendirilerek; evlilik öncesi duygusal durumlar, evlilik sonrası duygusal ve yaşamsal değişimler kategorileri oluşturulmuş ve katılımcıların ifadeleri bağlamında “Evlilik Öncesi ve Sonrası Duygusal ve Yaşamsal Değişimler” temasını oluşturmuştur.

Tablo 5. Tema: Evlilikte karşılaşılan zorluklar ve boşanma eğilimleri.

TEMA	KATEGORİLER (KAVRAMLAR)	KODLAR
EVLİLİKTE KARŞILAŞILAN ZORLUKLAR VE BOŞANMA EĞİLİMLERİ	AİLE İLİŞKİLERİ VE EVLİLİKTEKİ ZORLUKLAR	Terk etmek (4) Boşanma istediği (3) Evliliğe çocukların etkisi (5) Çocuğa duyulan özlem (2) Evlenmek istememe (1) Beklenti (2) Karşılaştırma (1) Ruhsal hastalık (2) Fiziksel hastalık (1) Yalnız hissetmek (1)
	SAĞLIK VE İÇSEL MÜCADELE	Ruhsal hastalığın çevresindekilere etkisi (1) Sorumlulukların artması (5) Kararlılık ve Mücadele (2) Çocuk gibi hissetme (2) Tek bırakılmak (1) Taktir edilme istediği (1) Kırsal ekonomi (2)
	KİŞİSEL GELİŞİM VE DİRENÇ	

Tablo 5’te gösterilen kodlar değerlendirilerek; aile ilişkileri ve evlilikteki zorluklar, sağlık ve içsel mücadele, kişisel gelişim ve direnç kategorileri oluşturulmuş ve katılımcıların ifadeleri bağlamında “Evlilikte Karşılaşılan Zorluklar ve Boşanma Eğilimleri” temasını oluşturmuştur.

Tablo 6. Tema: Annelik ve çocuk bakımı.

TEMA	KATEGORİLER (KAVRAMLAR)	KODLAR
ANNELİK VE ÇOCUK BAKIMI	HAMİLELİK VE ANNELİK	Çocuk yaşta hamilelik deneyimi (1)
		Erken yaşta annelik deneyimi (4)
	HAZIR OLMAMA	Çocuğun kaybı-Yas (2)
		Üvey annelik deneyimi (1)
ZORLANMA	Bilgisizlik (2)	
	Çocuk yaşta olmak (1)	
DESTEK VE GELİŞİM	Yaşından uygun olmayan sorumluluk sahibi olma (1)	
	Değersizlik (1)	
	Annelik kimlik algısı (1)	
	ZORLANMA	Annelik deneyiminde aşırı yüklenme ve stres (1)
		Erken evliliğin annelik deneyimine etkisi (10)
		Aile ve çevrenin desteği (6)
	DESTEK VE GELİŞİM	Annelik duygusunun gelişimi ve değişimi (2)
		Aile içi dinamiklerin annelik duyguları üzerindeki etkisi (1)

Tablo 6’da gösterilen kodlar değerlendirilerek; hamilelik ve annelik, hazır olmama, zorlanma, destek ve gelişim kategorileri oluşturulmuş ve katılımcıların ifadeleri bağlamında “Annelik ve Çocuk Bakımı” temasını oluşturmuştur.

Tablo 7. Tema: Evlilik ve kök aile bağları.

TEMA	KATEGORİLER (KAVRAMLAR)	KODLAR
EVLİLİK VE KÖK AİLE BAĞLARI	KÖK AİLE ZİYARETLERİ	Düzenli aile ziyaretleri (6)
		Kısıtlı aile ziyaretleri (5)
		Dönemsel aile ziyaretleri (3)
		Dönemin şartları (1)
	EVLİLİKTE OTORİTE VE DEĞİŞEN DİNAMİKLER	Evlilikte otorite baskısı (2)
		Değişen evlilik dinamikleri (1)

Tablo 7’de gösterilen kodlar değerlendirilerek; kök aile ziyaretleri, evlilikte otorite ve değişen dinamikler ifadeleri bağlamında “Evlilik ve Kök Aile Bağları” temasını oluşturmuştur.

Tablo 8. Tema: Erken yaşta yapılan evliliklerin hayat kalitesine etkileri.

TEMA	KATEGORİLER (KAVRAMLAR)	KODLAR
ERKEN YAŞTA YAPILAN EVLİLİKLERİN HAYAT KALİTESİNE ETKİLERİ	EVLİLİK VE PİŞMANLIK	Erken yaşta yapılan evlilik pişmanlığı (10) Hayatı geriye alma arzusu (3) Erken yaşta evlilik problemleri (6) Evliliği tanımlayamamak (2)
	EVLİLİKLE İLGİLİ SORUNLAR	Tanımadığı biri ile yapılan evlilik (1) Eşini sevmeme (1) Eşine karşı tahammülsüzlük (1) Eşin psikolojik hastalığının olması (1) Eğitimine devam etme isteği (2) Meslek sahibi olma isteği (2)
	KİŞİSEL GELİŞİM VE BAĞIMSIZLIK İSTEĞİ	Bağımsızlık isteği (1) Bilinçli bir şekilde karar alma (1) Toplumsal baskı (1)
	TOPLUMSAL VE AİLEVİ BASKILAR	Kuşaklar arası karşılaştırma (1) Söz hakkının olmaması (1) Kırsal hayat şartları (1)
	EVLİLİKLE İLGİLİ GENEL GÖRÜŞLER	Evlilik için yaş sınırının olması (4) Evlilik yapmak istemem (1) Eğitim imkanının olmaması (1)

Tablo 8’de gösterilen kodlar değerlendirilerek; evlilik ve pişmanlık, evlilikle ilgili sorunlar, kişisel gelişim ve bağımsızlık isteği, toplumsal ve ailevi baskılar, evlilikle ilgili genel görüşler ifadeleri bağlamında “Erken Yaşta Yapılan Evliliklerin Hayat Kalitesine Etkileri” temasını oluşturmuştur.

Kadınların Genel Önerileri

K1: “Evlene. Önce kendi düzenini kur, kendi paranı kazan derdim. Elinde bir mesleğin olduktan sonra her şey oluyor.”

K3: “Asla önermem. Çünkü insanlar kendi sorunlarını çözemezken, kendilerini ifade edemezken başkasının sorumluluğunu almak zorunda kalıyorsun. Bu kolay bir durum değil. Çevredeki baskıları dinlememelerini söylerim. Çünkü bizim yaşadığımız kırsal yerlerde de yaşı büyüyenlere evde kaldı, kız kurusu gibi sözler söylerler. Onları dinlemeye hiç gerek yok.”

K4: “Aklınızı başınıza alın ve erken evlenmeyin. İşinizi gücünüzü bulun. Kolunuza altın bileziğinizin takın ondan sonra istediğinizle evlenin. Seni isteyenle değil, senin istediğinle evlen. Kafana uyan kişi ile evlen.”

K5: “20 yaşın üstünde insanlar evlensin. Önce gençliklerini yaşasınlar.”

K7: “Hayat güzel ve yaşamaya değer. Evlilik çok erken olmamalı ayrıca çok geçte olmamalı. Biraz insanları tanısinlar, kendini ve kişiliğini oluştursun. Olgunlaşsın. Biraz çevresine baksın. Gez toz. Evlenince gezemiyorsun. Çocuk sahibi oluyorsun. Çocuğun sorumluluğu da senin üzerine geliyor. O çocuğun bir suçu var mı? Ondan dolayı her şeyin ortasını bulmak lazım. Ne çok geç ne de çok erken.”

K8: “Bence eşin çok önemli. Biz büyük evleneni de küçük evleneni de gördük. Severek evleneni de gördük. Önemli olan eşinin nasıl olduğu. Gerisi boş yani. Yaşla alakalı değil. Önemli olan eşinin kafana uyması. Her şeyin yaşı güzel. 30-35 de de evlenmek iyi değil. 23-24 yaş güzel bir yaş.”

K9: “Kendi çocuklarımda var ne kızımı küçük yaşta evlendiririm ne de oğluma küçük yaşta kız alırım. Neden onun vebaline gireyim değil mi? Önce kendi ayaklarının üstünde durmayı öğrensinler. Kendilerinin farkına varsınlar. Ondan sonra evlensinler.”

K10: “Erken evlenmeyi tavsiye etmiyorum.”

K11: “Erken evlenmesinler. Kötü. Hayatlarını yaşasınlar. Çocukluğunu yaşamadan büyüyorsun. Hiç gerek yok.”

K12: “Erken evlenmesinler. Ailelerde kızlarını erken vermesin. Kız çocuğunu da erkek çocuğunu da erkenden evlendirmeyeceksin. Önce hayatı görecekler ondan sonra vereceksin.”

K13: “Eğer kafa kafayı tutuyorsa ve çok güvendiğin biri varsa hiç bekleme. Yaşın önemli değil. Kendi kendini bilip, güveniyorsan hiç bekleme gerek yok.”

K14: “Erken yaşta evlenmesinler. Akıllarını başına alsınlar. Okusunlar, işlerini ellerine alsınlar. Kafalarına göre de bir hayat arkadaşları bulsunlar. Bir daha da hiç ayrılmasınlar ondan.”

K15: “Evlenmesinler. Okusunlar. İş gücü sahibi olsunlar. İlla evlenmek isteyen olursa da vardığın yere uyacaksın derdim.”

TARTIŞMA

Erken yaşta evlilik, çeşitli kültürel, sosyal ve ekonomik dinamiklerin bir araya gelmesi sonucu ortaya çıkan karmaşık bir olgudur. Bu fenomen, toplumsal normların, ekonomik zorlukların ve ailevi geçmişlerin etkisi altında şekillenir. Erken yaşta evliliğin arkasındaki sebeplerin ve motivasyonların derinlemesine incelenmesi hem bireylerin hem de toplumun evlilik ve aile kavramlarına ilişkin anlayışını zenginleştirir. Bu bağlamda, sosyal hizmet disiplini, erken yaşta evliliklerin bireysel ve toplumsal düzeydeki etkilerini değerlendirmede önemli bir rol oynar.

Bu araştırmanın yapıldığı zamanda araştırmaya katılan kadınların en küçüğünün 29, en büyüğünün ise 71 yaşında olması, erken yaş evliliklerinin en az üç nesil devam ettiğine ilişkin ipucu sayılabilir. TÜİK (2023), Evlenme ve boşanma istatistikleri verilerine göre yıllar içerisinde ortalama ilk evlenme yaşı incelendiğinde, her iki cinsiyette de ilk evlenme yaşının arttığı ve ortalama ilk evlenme yaşının 2023 yılında kadınlarda 25,7 ve erkeklerde 28,3 olduğu görülmektedir. İlk evlenme yaşı artarken günümüzde hala erken yaşta evlenen kız çocuklarının olduğu görülmektedir. Bu araştırma da her yaş grubundan katılımın olması bunun kuşaklar boyunca devam ettiğinin bir göstergesi olabilir.

Araştırmaya katılan kadınların neredeyse tamamı, görücü usulü ve akraba evliliği yapmışlardır. Yapılan evliliklerde eşler arasında yaş farkları 4 ile 13 yaşları arasında değişiklik gösterdiği görülmektedir. Bu araştırmada katılımcılar ile eşleri arasındaki yaş farkı ortalaması 8,13 olarak tespit edilmiştir. TÜİK (2023) verilerine göre Türkiye’de ilk evliliklerde eşler arasındaki yaş farkı 2,6 olarak verilmektedir. Araştırma verilerindeki eşler arasındaki yaş farkı ortalaması TÜİK verilerindeki ortalama yaş farkının neredeyse üç katıdır. Ayrıca Yüksel, Akadlı-Ergöçmen ve Çağatay (2009)’ın TNSA 2008 verileri kullanılarak yaptıkları araştırmada kadınların %43’ünün kendilerinden beş ve daha fazla yaş farkı olan erkeklerle evli olduğu ve bu oranın %9’unun da 10 ya da daha yüksek yaş farkı olarak gerçekleştiği tespit edilmiştir. Türkiye’de 20 yaş altı kadınların eşleri ile aralarındaki yaş farkının en fazla olduğu ve ortalama yaş farkının 6,6 olduğu görülmektedir (TÜİK, 2023). İsveç’te yürütülen bir çalışmada, eğitim ve sosyo-ekonomik statü yükseldikçe eşler arasındaki yaş farkının azaldığı tespit edilmiştir (Gustafson

ve Frasson, 2015). Doğan (2018)'a göre, evlilik yapan kız çocukları ve eşleri arasındaki yaş farkının önemli görüldüğü kültürlerde bu yaş farkının, otorite sağlamak ve kadına söz geçirebilmek için önemli bir kriter olduğu görülmektedir. Diğer yandan araştırmaya katılan katılımcıların büyük çoğunluğunun eşlerinin aileleriyle aynı evde yaşadığı göz önüne alındığında erken yaşta evliliklerin tercih edilmesinde kız çocuklarının, evlenecekleri kişinin ailesine daha kolay uyum sağlayabileceği düşüncesinin de toplumsal ve kültürel olarak benimsendiği söylenebilir.

Araştırmaya katılan kadınlar için evlilik kararını alan kişinin aile büyükleri olduğu görülmektedir. Bağlı ve Sever (2005)'e göre erkek egemenliğinin hüküm sürdüğü geleneksel toplum yapısında karar verme ailenin en büyük erkeğine verilmiştir. Otorite evliliğe karar verir ve bu karar sorgulanamaz. Yıldız (2018)'nin çalışmasında, çoğunlukla ailelerin erken yaşta yapılan evliliklerde karar mercii olduğu tespit edilmiştir. Gök (2016) yaptığı çalışmada ataerkil toplum yapısında genellikle erkekler karar verici konumda olduğu için erken yaşta yapılan evlilik sorununun nesilden nesile geçtiğini ve erken yaşta evlenen annelerin de kız çocuklarını bu durumdan koruyamadıklarını belirtmiştir. Araştırma sonuçları ile literatür verileri birbirini desteklemektedir.

Türkiye Aile Yapısı Araştırmasında (TÜİK, 2021), evli kadın bireylerin %46,3'ünün görücü usulü ve kendi rızası ile seçim yaptığı, %12,5'nun görücü usulü ve kendi görüşü sorulmadan aile büyüklerinin kararıyla evlendirildiği, %32,7'sinin hem kendi kararı hem de ailesinin rızası ile evlendiği, %2,8'inin ise kendi kararı ile ancak ailesinin rızası dışında evlendiği görülmektedir. Yapılan bu araştırma sonucunda ise iki kişinin kendi rızası ve görücü usulü, on kişinin ailesinin rızası ve görücü usulü, bir kişinin kendi rızası ve akraba evliliği, bir kişinin ailesinin rızası ile akraba evliliği, bir kişinin de kendi rızası ve ailesinin rızası olmadan evlilik kararını aldığı öğrenilmiştir. Yapılan araştırma sonucu ile TÜİK (2021) verilerinin büyük oranda birbirini desteklemediği, araştırma sonucunda genellikle aile kararı sonucunda evliliklerin gerçekleştirildiği görülmektedir. Erken yaşta yapılan evliliklerde çocukların "rızası" ve "onayı" Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu (UNFPA, 2020a)'na göre yasal olarak tartışmalı bir konudur. "Türk Medeni Kanunu'na göre ayırt etme gücüne sahip olmayan kişi evlenemez." Aynı zamanda evlenmenin " tarafların tam ve hür iradesi" ile yapılması gerekmektedir. Evlenme izni başvurularında evlendirilecek olan çocuğun görüşü alınsa ve kanun gereği ayırt etme yeteneği araştırılsa dahi burada tam ve hür iradenin bulunup bulunmadığının araştırılmasındaki zorluklar göz önüne alındığında bu konu tartışmalı bir alana girmektedir.

Aile içerisinde başka bireylerin de erken yaşta evlilik yaptığı elde edilen bulgular arasındadır. 11 kişinin ailesinde kendileri dışında erken evlilik öyküsünün olduğu görülmüştür. Burada kuşaklar arası aktarımın olduğundan söz edilebilir. Çakır (2013)'ın da belirttiği gibi bireylerde gözlenen davranışlar, bireyin yetiştiği sosyal çevrenin izlerini taşımaktadır. Yıldız (2018), kız çocuklarının kendi rızası ile erken yaşta evlilikler yapmalarının bir nedenin de toplumda var olmak ve statü kazanmak olabileceğini ileri sürmektedir.

Katılımcıların ifadelerinden çocuk yaşta hem bir eş hem de bir ebeveyn olmaktan ve içgüveyi olarak girilen ailede üstlenilen rol ve sorumluluklardan kaynaklanan sorunların ön plana çıktığı görülmektedir. Özkan (2013)'a göre küçük yaşta evlenen çocuklardan beklenen rolün eş ve anne olarak sınırlandırıldığı ve bu rolün devamı için kız çocuklarının henüz "safken-gözleri açılmadan" evlendirilmelerinin kendi aileleri ve erkeklerin aileleri tarafından tercih edildiği belirtilmektedir.

Katılımcıların çoğunun yasal evlenme yaşında olmadığı için dini nikah kıydıkları, resmi nikahlarını yasal yaşlarının dolması ile veya aile izni ile yaptıkları görülmektedir. Yüksel-Kaptanoğlu ve Ergöçmen (2012) çalışmasında kız çocuklarının yasal evlilik yaşına ulaşmadıkları için genellikle dinî nikâh ile evlendirildikleri ve kadınları yasal olarak güvence altına almayan bu yöntem ile yapılan evliliklerin toplum tarafından da yadırganmadığı ve meşru görülebildiği ancak bu durumun çocuk yaşta evlenen kız çocuklarının evlilik içinde şiddete ve cinsel istismara maruz kalmasına yol açabildiği belirtilmektedir. Bilican Gökaya (2018) da çalışmasında "bir toplumdaki bireylerin hak ve özgürlüklerini güvence altına alan yasalar da içinde barındırdığı çelişkilerle/uyumsuzluklarla erken yaşta evliliklere kapı

aralamaktadır” ifadesi kullanılmıştır. Türk Medeni Kanunu’nun 124’üncü maddesinde; “Erkek veya kadın 17 yaşını doldurmadıkça evlenemez. Ancak, hâkim olağanüstü durumlarda ve pek önemli bir sebeple 16 yaşını doldurmuş olan erkek veya kadının evlenmesine izin verebilir.” Aynı kanunun 12. maddesinde ise; “On beş yaşını dolduran küçük, kendi isteği ve velisinin rızasıyla mahkemece ergin kılınabilir denilmekte ve bu kanun gereğince 15 yaşında da evlilikler gerçekleştirilebilmektedir.” Yan yollara sapılarak kanun maddelerinin delinmesinin önlenmesi için Türk Ceza Kanunu’nun 230’uncu maddesinde resmi nikâh yapılmadan dini nikâh yapan ve nikâh kıyanlara hapis cezası verilmektedir. TCK’ndaki bu maddenin ilgili fıkralarının Anayasa Mahkemesi tarafından 2015 yılında iptal edilmesiyle birlikte evlilik için yasal yaş şartını yerine getiremeyenlerin dini nikah ile evlendirilmelerinin önündeki caydırıcılık hususu ortadan kalkmıştır (UNFPA, 2020a). İlgili kanun maddelerinin olmasına rağmen Türkiye’de farklı uygulamalarla 18 yaş altında yapılan evliliklerin devam ettiği ve toplumun kültür, gelenek ve dinî inançlarının da erken yaşta yapılan evlilikler üzerinde etkili olabildiği görülmektedir.

Erken yaşta yapılan evliliklerin genellikle kız çocuklarının eğitim yaşamlarının yarıda kalmasına neden olduğu alanyazından bilinmektedir. Katılımcıların eğitim durumlarına bakıldığında; iki kişinin okur-yazar olmadığı, bir kişinin sadece okur-yazar olduğu, üç kişinin ilköğretim, bir kişinin ilköğretim mezunu, olduğu belirlenmiştir. Bu sonuçlar doğrultusunda erken yaşta evlilik yapan kadınların eğitim yaşamlarının yarıda kaldığı ve bu durumun iş hayatında istihdam edilmelerini olumsuz olarak doğrudan etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Konuyla ilgili olarak Aydemir (2011) araştırmasında, 18 yaşın altında evlenen ve okuryazar olamayan kadınların oranını %47,2 olarak belirtmiştir. Ayrıca TÜİK verilerine göre %9,5 oranında kadının eğitimini nişanlanma/evlenme/hamile kalma/anne olma gibi nedenlerle yarıda bıraktıkları görülmektedir (TÜİK, 2017). Doğan (2018) araştırmasında, kadınların toplum tarafından kendilerinden beklenen geleneksel rolleri (ev işi yapmak, çocuk yetiştirmek ve yaşlı bakımını yapmak vb.) yerine getirdiğini ve aile bütçesine ekonomik katkılarının yok denecek kadar az olduğunu belirtmiştir.

Pandey’in (2017) Nepal’de 15-49 yaşlarındaki 9783 erken yaşta evlilik yaşamış kadının verilerini analiz ettiği çalışmada hem kızların hem de erkeklerin eğitime erişiminin artırılmasıyla erken yaşta evlenme riskinin kontrol altına alındığı ve önemli ölçüde azaldığı ifade edilmektedir. Naved ve arkadaşlarının (2022) Bangladeş’te gerçekleştirdikleri çalışmaya göre, kadınların eğitime erişiminin artmasıyla birlikte erken yaşta evliliklerin azaldığı tespit edilmiştir. Naved ve arkadaşları bu durumu “eğitimin sağladığı güç” olarak değerlendirmektedir.

Araştırmaya katılan erken yaşta evlilik yapmış kadınların evlilik öncesinde ailelerinin gelir durumuna dair ifadelerine bakıldığında, büyük çoğunluğunun ailelerinin gelir düzeyinin orta seviyede olduğu görülmektedir. Yapılan diğer çalışmalar da (Singh ve Samara, 1996; Yüksel-Kaptanoğlu ve Ergöçmen, 2012; Güven, 2016) yoksulluk ve düşük kalkınma düzeyinin çocuk yaşta evliliklerin sıklığını artırdığını göstermektedir. Yiğit (2017)’e göre erken yaşta yapılan evliliklerin temelinde kök ailenin ekonomik durumunun kötü olması bulunmaktadır.

Yapılan araştırmaya katılan kadınların tümü ilk evlendiklerinde bir süre kayınvalide ve kayınbabası ile yaşamış hatta katılımcılardan üçünün evliliklerinin ilerleyen dönemlerinde de eşlerinin ailesi ile birlikte yaşamlarını sürdürdükleri tespit edilmiştir. Araştırmaya katılan kadınların eşlerinin ailesi ile yaşadıkları süreçte çocuklarının yetiştirilmesi, eşler arasında yaşanan sorunlar hakkında sorunlar yaşadıklarını belirtmişlerdir. Boran ve arkadaşları (2013)’na göre erken yaşta yapılan evlilikler sonucunda, kız çocuğunun kayınvalideye yardımcı olması nedeniyle kocasının ailesi ile yaşamak zorunda kalmakta, çoğu zaman kendi ailesinden çok uzaklaşmakta, yeni çevreye, yeni aileye uyumu zorlaşmaktadır. Burcu ve arkadaşlarının (2015) çalışmasında, bireyin küçük yaşta evlendirilmesinin, kayınvalide ve kayınbaba tarafından istenilen şekilde yetiştirilmesi ve bu sayede eşin ailesine daha kolay uyum sağlaması düşüncesiyle ilişkilendirildiği belirtilmektedir. Ancak, kayınvalide ve kayınbaba ile birlikte yaşamının, mahremiyetin kaybı, aile içi şiddet, çocukların istenildiği gibi yetiştirilememesi ve eşler arasında iletişim kopuklukları gibi sorunlara yol açabileceği vurgulanmaktadır. Anık ve Barlin (2017) de Türkiye’de

çocuk evliliklerine dair yapılan araştırmaların çoğunda belirtildiği gibi, erken yaşta evlendirilen kızların neredeyse tamamının, kayınpederin aile reisi olduğu evlerde yaşamak zorunda kaldıklarını belirtmiştir. Bu araştırmanın sonuçları, literatürdeki bulgularla örtüşmektedir.

Kandiyoti'nin (2013) ifadesiyle “çok küçük yaşta, başında kayınpederlerinin olduğu haneye evlilik yoluyla verilir ... yalnızca bütün erkekler tarafından değil, kendilerinden daha yaşlı olan kadınlar, özellikle de kayınpedelleri tarafından ezilirler. Hatta evlilik sonrası kızlar, kendi aileleriyle görüşememe veya tecrit edilme gibi güçlüklerle de sıkça karşılaşabilirler.” Yapılan araştırma sonucunda birçok katılımcının ilk evlendikleri dönemde ailesi ile görüşemediği ortaya çıkmıştır. Katılımcılardan bir kısmı bu durumun eşleri nedeni ile olduğunu bir kısmı da eşlerinin ailesi nedeni ile kök aileleri ile görüşemediklerini hatta günümüzde dahi bazı katılımcıların kök aileleri ile görüşmelerinin kısıtlı olduğunu dile getirmişlerdir. Yapılan araştırma ile literatür taramaları birbirini desteklemektedir.

Araştırma verilerinde toplamda 10 kadının evlendikten sonra bir sağlık sorununun olduğu, 5 kadının ise herhangi bir sağlık sorununun olmadığı tespit edilmiştir. Bu da erken yaşta yapılan evliliklerin bazen doğrudan bazen ise dolaylı yollardan bireyin sağlığını olumsuz yönde etkilediğini ortaya çıkarmaktadır. Bireyin küçük yaşta aldığı sorumluluklardan kaynaklı kimi zaman fiziksel kimi zaman ise psikolojik rahatsızlıklarının ortaya çıktığı görülmektedir. Çocuk yaşta evlilik kız çocuklarının sağlığını tehdit etmektedir (UNICEF, 2023).

Bulgular incelendiğinde erken yaşta evlilik yapmış kadınların eşlerinden ayrılma girişiminde buldukları fakat çocukları için bu fikirden vazgeçtikleri görülmektedir. Shaheen ve arkadaşları (2022) çalışmalarında, zorla ve erken yaşta yapılan evliliklerin aile içinde sağlıksız ilişkilere yol açtığını, ancak boşanma ve sonuçlarının olumsuz bir durum olarak algılanması nedeniyle eşlerin bu evliliklere katlanmaya çalıştıklarını vurgulamışlardır. Yıldız'a (2018) göre ise, erken yaşta evlenen kadınlar, boşanma durumunda toplumda kötü gözle bakılacağı endişesi taşıdıkları için karşılaştıkları tüm olumsuzluklara rağmen sessiz kalmakta ve çocukları uğruna evliliklerini devam ettirmek için fedakârlık yapmaktadırlar. Bütün (2018) ve Çakır (2013)'ün de araştırmalarında kadınların, evlilik süreçlerini yaşlarının küçük olmasından dolayı anlamlandıramadığını ve evliliklerinde sorunlar yaşadığını ifade etmişlerdir.

Katılımcıların görüş ve önerileri alındığında ortaya çıkan sonuçlara bakıldığında; Erken evlilik bireylerin kişisel gelişimlerini, ekonomik bağımsızlıklarını ve toplumsal baskılarla başa çıkma yeteneklerini olumsuz etkilemektedir. Kendi ekonomik bağımsızlığını sağlama gerekliliği üzerinde duran katılımcılar, evlenmeden önce meslek sahibi olmanın ve ekonomik bağımsızlığın önemini ifade etmişlerdir (K1, K4). Toplumsal baskıların reddedilmesi gerektiğini belirten katılımcılar, özellikle kırsal bölgelerde erken evliliği teşvik eden yargılara boyun eğmemenin önemini vurgulamaktadır (K3).

Eğitim ve meslek edinmenin önemini savunan katılımcılar eğitimin erken evlilikten önce gelmesi gerektiğini ifade etmekte, bireylerin kendi ayakları üzerinde durmayı öğrenmeleri gerektiğini (K4, K14, K15) belirtilmektedir. Erken evliliğin olumsuz etkileri arasında gençlerin kişisel gelişimlerini ve eğitimlerini olumsuz yönde etkilediği vurgulanmaktadır (K3, K10, K11, K12, K14). Katılımcılar, doğru eş seçiminin önemi üzerinde durarak, doğru eş seçiminin yaşla değil uyumla ilgili olduğunu ifade etmektedirler (K8, K13).

Kendi ayakları üzerinde durmanın önemi vurgulanarak, bireylerin ekonomik bağımsızlıklarını kazanmadan evlenmemeleri gerektiği belirtilmektedir (K9). Gençlik ve olgunlaşma döneminin yaşanması gerektiği, erken yaşta evliliğin gençlik ve olgunlaşma dönemini engellediği ve bireylerin kendilerini tanımaları gerektiği ifade edilmektedir (K5, K7).

Son olarak, ailelerin rolü ve sorumluluğu üzerinde durulmakta, ailelerin çocuklarını erken evlendirmemeleri gerektiği ve çocukların hayatı tanımalarına ve kendilerini geliştirmelerine olanak tanımalarının önemi vurgulanmaktadır (K12). Katılımcıların önerilerinden elde edilen bu ana başlıklar erken evliliğin bireyler ve toplum üzerindeki olumsuz etkilerini ortaya koymakta ve erken evliliğin önlenmesi gerektiği savunulmaktadır.

SONUÇ

Bu araştırma, Türkiye'de erken yaşta yapılan evliliklerin kadınlar üzerindeki etkilerini anlamak amacıyla yapılmıştır. Araştırma kapsamında 15 kadın katılımcı ile yarı yapılandırılmış sorular eşliğinde derinlemesine görüşmeler gerçekleştirilmiş ve elde edilen veriler tematik kodlama yöntemiyle analiz edilmiştir. Bu analizler sonucunda sekiz ana tema, 26 kavram ve 130 kod belirlenmiştir. Bu temalar ve kavramlar, erken yaşta evliliklerin kadınların eğitim, sağlık, aile yapısı ve toplumsal rolleri üzerindeki etkilerini kapsamlı bir şekilde ortaya koymaktadır.

Erken yaşta evliliklerin, kız çocuklarının eğitimlerini yarıda bırakmalarına neden olduğu ve bu durumun onların sosyal ve ekonomik hayata katılımını ciddi şekilde kısıtladığı görülmüştür. Katılımcılar, evlilik nedeniyle eğitim hayatlarına devam edememiş ve bu durum, meslek sahibi olma ve bağımsız bir hayat sürdürebilme olasılıklarını azaltmıştır. Eğitim eksikliği, erken yaşta evliliklerin temel nedenlerinden biri olarak ortaya çıkmıştır. Katılımcıların çoğu, eğitimlerine devam edememenin yanı sıra, erken yaşta evliliklerin onların sağlık durumunu da olumsuz etkilediğini belirtmişlerdir. Evlilik sorumluluklarının getirdiği fiziksel ve psikolojik yükler, genç yaşta evlenen kadınların sağlık sorunları yaşamasına neden olmuştur.

Araştırma, katılımcıların büyük bir çoğunluğunun evlendikten sonra eşlerinin ailesi ile birlikte yaşamak zorunda kaldığını ve bu durumun kadınların aile içi ilişkilerini olumsuz etkilediğini göstermiştir. Bu süreçte yaşanan mahremiyet kaybı, aile içi şiddet ve çocuk yetiştirme konusundaki anlaşmazlıklar, kadınların evlilik yaşamında ciddi zorluklarla karşılaşmasına yol açmıştır. Kadınların, evliliklerinin ilerleyen dönemlerinde de eşlerinin ailesiyle yaşamak zorunda kalmaları, bu sorunların kalıcı hale gelmesine neden olmuştur.

Araştırma bulguları, katılımcıların çoğunun yasal evlenme yaşına ulaşmadan dini nikah ile evlendirildiğini ve resmi nikahlarını yasal yaşa ulaştıklarında veya aile izni ile gerçekleştirdiklerini göstermektedir. Bu durum, kadınların yasal olarak güvencesiz evlilikler yapmalarına yol açmış ve bu durum toplum tarafından meşru görülmüştür. Yasaların caydırıcılığının azalması, dini nikah yoluyla çocuk evliliklerinin gerçekleşmesini kolaylaştırmıştır.

Araştırma sonuçlarına göre, erken yaşta evlenen kadınlar genellikle evliliklerinde sorunlar yaşamış, ancak boşanmanın toplumsal olarak olumsuz algılandığını ve çocukları için evliliklerini sürdürmeyi tercih ettiklerini belirtmişlerdir. Bu durum, kadınların evliliklerinde yaşadıkları zorluklara rağmen ilişkilerini sürdürmeye çalıştıklarını ve bu süreçte genellikle bireysel olarak fedakârlık yaptıklarını göstermektedir.

Katılımcılara göre, erken yaşta yapılan evlilik bireylerin kişisel gelişimini, ekonomik bağımsızlığını ve eğitimini olumsuz etkilemektedir. Erken yaşta yapılan evlilik, bireylerin kendi ayakları üzerinde durma yeteneklerini zayıflatmakta ve toplumsal baskılarla başa çıkmalarını zorlaştırmaktadır. Katılımcılar, evlilik öncesi meslek edinmenin ve ekonomik bağımsızlığın önemini vurgulamakta, kırsal bölgelerde erken evliliği teşvik eden normlara karşı çıkılması gerektiğini belirtmektedir. Gençlik ve olgunlaşma döneminin yaşanmasının önemi vurgulanmakta; erken evliliğin bu süreci engellediği ve bireylerin kendilerini tanımalarını zorlaştırdığı ifade edilmektedir. Eğitim ve meslek sahibi olmanın, bireylerin kendi ayakları üzerinde durabilmeleri için gerekli olduğu belirtilmektedir. Katılımcılar, doğru eş seçiminin yaşla değil, uyumla ilgili olduğunu vurgulamaktadır. Ailelerin rolü büyük önem taşımakta; çocuklarını erken yaşta evlendirmemeleri ve onların kendilerini geliştirmelerine fırsat tanımaları gerektiği savunulmaktadır. Katılımcıların yaptıkları bu görüş ve öneriler, erken yaşta yapılan evliliğin bireyler ve toplum üzerindeki olumsuz etkilerini açıkça ortaya koymakta ve erken yaşta yapılan evliliğin önlenmesi gerektiğini güçlü bir şekilde belirtmektedir.

Ancak, araştırmanın bazı sınırlılıkları da göz önünde bulundurulmalıdır. Çalışma, Kahramanmaraş ili Afşin ilçesinde yaşayan ve erken yaşta evlilik gerçekleştiren 15 kadın ile yapılmış olup, bu örneklem büyüklüğü ve bölgesel sınırlama, bulguların geniş bir popülasyon üzerinde genelleştirilmesini zorlaştırmaktadır. Ayrıca, katılımcıların seçimi kartopu yöntemiyle gerçekleştirilmiş, bu da örneklemin

belirli özelliklere sahip kişilerle sınırlı kalmasına ve çeşitliliğin azalmasına neden olmuştur. Katılımcıların gönüllülük esasına dayalı olarak seçilmesi, yalnızca araştırmaya katılmaya istekli olan kadınların görüşlerini içermekte, daha içine kapalı veya deneyimlerini paylaşmak istemeyen kişilerin deneyimlerinin dışarda kalmasına yol açmıştır. Mahremiyet endişeleri, katılımcıların sosyal medya üzerinden bilgilerinin yayılma korkusu nedeniyle araştırmaya katılımı olumsuz etkilemiştir. Araştırma, belirli bir kültürel ve sosyo-ekonomik bağlamda gerçekleştirilmiş olup, diğer kültürel ve sosyo-ekonomik çevrelerdeki etkiler farklılık gösterebilir. Bu sınırlamalar, elde edilen bulguların yorumlanmasında ve gelecekte yapılacak çalışmalarda dikkate alınmalıdır.

Erken yaşta yapılan evlilikler, olumsuz sonuçları göz önüne alındığında toplumda önemli bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu sorunun çözümü için çeşitli önlemler alınmalıdır. Erken evliliklerin olumsuzlukları konusunda farkındalık yaratacak eğitim programları ve bilinçlendirme çalışmaları düzenlenmesi, zorunlu eğitimin takip edilmesi, yasal düzenlemelerin güçlendirilmesi, ekonomik ve sosyal destek programlarının oluşturulması, toplumsal cinsiyet eşitliği eğitimlerinin artırılması gerekmektedir.

Etik

Bu araştırma, Lefke Avrupa Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu (BAYEK) tarafından 24 Mayıs 2023 tarihinde alınan 026.05 sayılı kararla etik onay almıştır. Yazarlar araştırmanın tüm aşamalarında (veri toplama vb..) etik kurallara uygun davrandığını beyan eder.

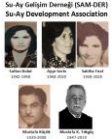
KAYNAKLAR

- Anık, M., & Barlin, R. (2017). Türkiye'de çocuk gelinler sorunu: Balıkesir örneği. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 6(3), 1827-1841.
- Ayaz, M., Ayaz, A. B., & Soylu, N. (2012). Çocuk ve ergen adli olgularda ruhsal değerlendirme. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(1), 86-93
- Aydemir, E. (2011). *Evlilik mi evcilik mi? Erken ve zorla evlilikler, çocuk gelinler*. Usak Yayınları.
- Bilican Gökçaya, V. (2015). Küçük Kalplerin, Büyük Yükleri: Çocukluktan Kadınlığa. I. Uluslararası Çukurova Kadın Çalışmaları Kongresi, KADAUM.
- Boran, P. G., Gökçay, G., Devcioğlu, E., & Eren, T. (2013). Çocuk gelinler. *Marmara Medical Journal*, 26(2), 58-62.
- Burcu, E., Yıldırım, F., Sırma, Ç. S., & Sanıyaman, S. (2015). Çiçeklerin kaderi: Türkiye'de kadınların erken evliliği üzerine nitel bir araştırma. *Bilig/Türk Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi*, 73, 63-98.
- Bütün, Y. (2018). *Sosyo-ekonomik ve kültürel faktörler çerçevesinde erken evlilikler: Bingöl ili örneği*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Bingöl Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bingöl.
- Çakır, H. (2013). *Sosyo-kültürel ve ekonomik faktörler çerçevesinde erken evlilikler: Pursaklar örneği*. (Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Doğan Göksel, P. (2018). *Çocuk gelinlerin erken evlilik süreçleri ve erken evliliklerin önlenmesine ilişkin görüş ve düşüncelerin incelenmesi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Manisa: Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Gökçe, B. (2019). *Evlilik Kurumuna Sosyolojik Bir Yaklaşım. Aile Yazıları-4*. Ankara: TCBAAK
- Güven, U. Z. (2016). Türkiye'de aile kurumuna ilişkin güncel tartışmalar: TAYA 2011 sonuçları üzerine bir değerlendirme. *Journal of International Social Research*, 9(43), 1248-1248 DOI:10.17719/jisr.20164317693
- KADEM- Kadın ve Demokrasi Derneği. (2022). Erken Yaşta ve Zorla Evliliklere Karşı Mücadele Çalıştay Raporu. *Kadın ve Demokrasi Derneği*. <https://kadem.org.tr/erken-yasta-ve-zorla-evliliklere-karsi-mucadele-calistay-raporu/>
- Kandiyoti, D. (1997). *Cariyeler, bacılar, yurttaşlar*. İstanbul: Metis Yayınları.
- Morris, A. (2015). *A practical introduction to in-depth interviewing*. London: Sage Publications.
- Naved, R. T., Kalra, S., Talukder, A., Larterra, A., Nunna, ..., & Al Mamun, M. (2022). An exploration of social norms that restrict girls' sexuality and facilitate child marriage in Bangladesh to inform policies and programs. *Journal of Adolescent Health*, 70(3), 17-21.

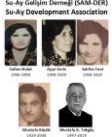
- Özkan, M. S. (2013). Erken yaşta evliliklerin önlenmesi konusunda yargının üstlenebileceği rol. *Yaşar Üniversitesi E-Dergisi*, 8(Özel), 2190. <https://doi.org/10.19168/jyu.96799>
- Pandey, S. (2017). Persistent nature of child marriage among women even when it is illegal: The case of Nepal. *Children and Youth Services Review*, 73, 242-247. <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2016.11.014>
- Shaheen, A., Othman, A., Hamdan, K., Albqoor, M. A., Alkaid, A., & Gausman, J. (2022). Child marriage in relation to the Syrian conflict: Jordanian and Syrian adolescents' perspectives. *Journal of Adolescent Health*, 70(3), 57-63.
- Singh, S., & Samara, R. (1996). Early marriage among women in developing countries. *International Family Planning Perspectives*, 22, 148-175.
- TÜİK. (2017). <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=21869> (Erişim Tarihi:06.08.2024)
- TÜİK, (2021). Türkiye aile yapısı araştırması. <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Turkiye-Aile-Yapisi-Arastirmasi-2021-45813> (Erişim Tarihi:12.09.2024)
- TÜİK, (2023). Evlenme ve boşanma istatistikleri. <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Evlenme-ve-Bosanma-Istatistikleri-2023-53707> (Erişim Tarihi:17.09.2024)
- UNICEF (2023) Child-marriage. <https://www.unicef.org/protection/child-marriage> (Erişim Tarihi:06.09.2024)
- UNFPA (2020a). *Çocuk Yaşta, Erken ve Zorla Evliliklerin Önlenmesi: Multisektörel- Temel Bilgiler Rehberi*. https://turkiye.unfpa.org/sites/default/files/pub-pdf/unfpa_temelbilgilerrehber.02.07.21.rev1_.pdf
- UNFPA-Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu. (2020b). *Türkiye’de Çocuk Yaşta, Erken ve Zorla Evlilikler 1993-2018 Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırmaları Veri Analizi*, Nüans Kitabevi, https://turkiye.unfpa.org/sites/default/files/pub-pdf/turkce_web_son_.pdf
- Yıldız, D. (2018). *Sosyo-kültürel bağlamda erken evlilikler* (Yüksek lisans tezi). Ankara: Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yiğit, T. (2017). Erken evlilik sonrası ‘İmkânsız’ bir yaşam. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 41, 134-151.
- Yüksel, İ., Akadlı-Ergöçmen, B., & Çağatay, P. (2009) “Bölüm 13: Kadının Statüsü” s. 189-203, Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması 2008, içinde, H.Ü.Nüfus Etütleri Enstitüsü, Sağlık Bakanlığı Ana Çocuk Sağlığı Aile Planlaması Genel Müdürlüğü, DPT ve TÜBİTAK, Ankara
- Yüksel Kaptanoğlu, İ., & Ergöçmen, B. (2012). Çocuk gelin olmaya giden yol. *Sosyoloji Araştırmaları Dergisi*, 15(2), 129-161.

EXTENDED ABSTRACT

This research aims to understand the effects of early marriages on women in Turkey. There are numerous reasons for these marriages, which can vary from one society to another, and even within the same society. Early marriages are recognized as a crime within both national and international legal frameworks and are subject to punitive measures. These marriages affect both male and female children; however, girls are typically impacted more negatively and to a greater extent. One of the most evident and direct consequences of early marriages is the disruption of children's educational processes. Individuals who marry at a young age face numerous physical and psychological health issues. Various strategies and policies have been developed to prevent early marriages. The research aims to understand how decisions regarding the marriages of young girls are made, the marriage processes, and the issues they encounter. To achieve this goal, the study seeks to answer two primary questions: 1. How is the decision made for girls to marry at a young age, and how does the process unfold? 2. What issues does the girl, who was married at a young age, experience with her family of origin, her newly formed family, her spouse's family, and her immediate social circle? How has the direction of change been over the years? This study employs qualitative research methods. The interactive interviews conducted in qualitative research provide researchers with significant opportunities to understand the diversity among individuals, social interactions, and cultural contexts, allowing for a meaningful exploration of emerging themes and abstractions. To understand the processes and outcomes of early marriages, it was deemed appropriate to examine the perspectives of women from every generation who have experienced early marriage. Therefore, a phenomenological design was utilized. Data were collected using in-depth interview techniques, a qualitative research method. In-depth interviewing is a data collection technique that differs from casual conversation or dialogue. While it is based on the principle of asking and

answering questions, the essence lies in learning about individuals' or social groups' beliefs, values, cultural practices, emotions, and experiences. This research focused on individuals who married before the age of 18 and their experiences regarding these marriages. The study group consists of a total of 15 participants living in the Afşin district of Kahramanmaraş province. All participants agreed to partake in the research. Following the interviews, each participant recommended another individual for the study and assisted the researcher in making contact. During the data collection phase, a semi-structured interview form prepared by the researcher was utilized. Initially, this form contained 35 open-ended questions aimed at helping researchers achieve their objectives and obtain detailed and rich responses from participants. The semi-structured questions were shown to two experts in family counseling, leading to the removal of some questions and the merging of others, resulting in a final set of 20 questions. Participants signed an Informed Consent Form, and detailed information was provided regarding audio recording, for which permission was obtained. Participants were informed that they could choose to discontinue the interview at any time or refrain from answering specific questions. Over the three-month analysis and evaluation period, the audio recordings of the in-depth interviews were first transcribed and then converted into Word format. To ensure confidentiality, participants were coded using the letter "K" and numbered (K1-K15), with the order reflecting age groups. The total duration of the audio recordings was 5 hours, 2 minutes, and 40 seconds, with an average interview duration of 20 minutes and 11 seconds per participant. During the conceptualization phase, participants' statements were carefully read, common expressions were identified, and these commonalities were designated as codes. Similar codes were grouped to form categories, which were then organized into themes. In the findings section of the study, a total of 130 codes and 26 concepts were identified, which were grouped into eight themes. The findings indicate that early marriages lead to the interruption of girls' education, significantly restricting their social and economic participation. Participants reported that they could not continue their education due to marriage, which reduced their chances of obtaining employment and living independently. The lack of education emerged as one of the primary reasons for early marriages. Most participants noted that, in addition to being unable to continue their education, early marriages negatively affected their health. The physical and psychological burdens associated with marital responsibilities have led to health issues for women who marry young. The research shows that a significant majority of participants had to live with their spouses' families after marriage, negatively affecting women's familial relationships. Loss of privacy, domestic violence, and disagreements regarding child-rearing have led to serious challenges in women's marital lives. The necessity for women to continue living with their spouses' families in the later stages of marriage has resulted in the entrenchment of these issues. The findings reveal that most participants were married through religious ceremonies before reaching the legal age for marriage, with official marriages occurring only when they reached the legal age or with family consent. This situation has led to women entering legally unprotected marriages, which society has legitimized. The diminished deterrent effect of laws has facilitated child marriages through religious ceremonies. According to the research findings, women who married at a young age generally faced problems in their marriages, but they expressed a preference for maintaining these marriages due to the societal stigma surrounding divorce and for the sake of their children. This indicates that despite the challenges they face in their marriages, women strive to maintain their relationships, often making individual sacrifices in the process. Participants believe that early marriages adversely affect personal development, economic independence, and education. Early marriages weaken individuals' ability to stand on their own feet and make it difficult to cope with societal pressures. Participants emphasize the importance of acquiring a profession before marriage and achieving economic independence, asserting that norms promoting early marriage in rural areas must be challenged. The significance of experiencing youth and maturation is highlighted, with the assertion that early marriage obstructs this process and complicates individuals' self-understanding. The necessity of education and professional skills for individuals to stand independently is noted. Participants stress that the choice of a partner should be based on compatibility rather than age. The role of families is crucial; they should refrain from marrying off their children at a young age and provide opportunities for personal development. The insights and recommendations shared by participants clearly illustrate

the negative impacts of early marriage on individuals and society, strongly advocating for its prevention. However, certain limitations of the research should be acknowledged. The study was conducted with 15 women living in the Afşin district of Kahramanmaraş province who experienced early marriages, and this sample size and regional limitation complicate the generalization of findings to a broader population. Additionally, the selection of participants was conducted using a snowball sampling method, which led to the sample being restricted to individuals with specific characteristics and reduced diversity. The voluntary nature of participant selection resulted in only the views of women willing to participate being included, leaving out the experiences of those who may be more reserved or unwilling to share. Concerns about privacy and the fear of information dissemination via social media negatively impacted participation in the research. Conducted within a specific cultural and socio-economic context, the effects may differ in other cultural and socio-economic environments. These limitations should be taken into account when interpreting the findings and in future studies. Given the adverse consequences of early marriages, it emerges as a significant societal issue. Various measures should be taken to address this problem. It is necessary to organize educational programs and awareness-raising activities to highlight the negative aspects of early marriages, ensure the continuation of mandatory education, strengthen legal regulations, establish economic and social support programs, and increase education on gender equality.